

[Bertel Dahlgaard.]

indrette sig på — eller bliver nødt til at indrette sig på — at de økonomiske konsekvenser af det militærsystem, man har bygget op, vil man ikke være i stand til at tage, hvis der ikke gives ganske andre subsidier udefra.

Jeg lagde forøvrigt nøje mærke til den fortrinlige redegørelse, den højtærede forsvarsminister gav her i dag for en række forhold, men jeg må sige, jeg lagde også mærke til det, som den højtærede minister ikke svarede på. Jeg tillader mig derfor at gøre den højtærede minister opmærksom på, at jeg i min første tale stillede et spørgsmål.

Jeg spurgte, om det ikke er rigtigt, at den kommende revision af forsvarslovene, som skal ske i vinter, under hensyn til de helt nye våben og den deraf følgende nye strategi i mange henseender må bygge på helt andre forudsætninger end de forudsætninger, den nuværende militærordning af 1950 hviler på, hvilket nødvendigvis må medføre principielle ændringer af betydeligt omfang. Har man virkelig ikke noget at sige befolkningen om alt dette? Hør, hvad Churchill sagde i underhuset for få måneder siden. Han taler om den ændring, der har fundet sted i verdensstrategien: „Denne ændring har gjort ideer, der var velbegrundede og logisk opbyggede for et år siden, fuldstændig forældede. Den har ændret opfattelsen hos alle kompetente militærstrateger, jeg har mødt“. Han siger, det er ikke muligt „at forestille sig de første få uger af en krig under betingelser, vi ikke kendte, da denne parlamentssamling begyndte.“ Hvornår kan der tales frit om disse ting i det danske folketing?

Jeg må måske endelig rette et par bemærkninger til det ærede medlem hr. Erik Eriksen. Det ærede medlem fremsatte mangelhænde betragtninger, herunder også betragtninger om regeringsdannelse og alt sådant, og det ærede medlem følte sig beroliget af min tale forleden; det ærede medlem troede ikke selv, at det radikale venstre ville gå ind i en socialdemokratisk regering. Må jeg forresten sige, at så ville det jo heller ikke længere være en socialdemokratisk regering, og det skulle man jo egentlig tro ville gøre det ærede medlem mere tryk. Men dernæst tillagde det ærede medlem mig den opfattelse, at jeg aldrig

kunne tænke mig, at en regeringsdannelse kunne finde sted her i landet, uden at socialdemokraterne deltog. Jeg har virkelig aldrig nogensinde sagt noget sådant, og kendsgerningerne modbeviser det. Det ærede medlem ved udmærket, at jeg i fjor var med til på mit partis vegne at tilbyde ham frit lejde til selv at danne en regering indenfor hans parti. Jeg kunne derfor i og for sig i dag med rette vende sagen om og sige, at det ærede medlem ved at afslå dette viste, at han kun kunne tænke sig et ministerium med konservativ deltagelse. Måske er det ikke helt retfærdigt at sige det på den måde til det ærede medlem, for til syvende og sidst var det måske ikke i overensstemmelse med hans hjerte, men det ærede medlem bøjede sig altså for denne anskuelse. Men jeg vil gerne give meget tydeligt udtryk for det radikale venstres hensigter i den kommende tid, hvis det måtte have særlig interesse for det ærede medlem. Vore bestræbelser vil i den kommende tid gå ud på først og fremmest at gøre folketinget arbejdsdygtigt. Under mindretalsregeringer må folketingets magt øges, og jeg er glad for, at den højtærede statsminister i dag erkendte dette; det er iøvrigt en selvfølge. Det vil sige, at folketinget må have en pligt til selvstændigt at søge skabt den fornødne og bredest mulige samling om påtrængende opgaver, når regeringen ikke gennem sine forslag selv viser den tilstrækkelige samlende evne. Hvis venstre og konservative ikke i den kommende tid på saglig vis vil medvirke til sådanne bestræbelser, vil det efter mit skøn være et brud på den nye forfatnings forudsætninger. Den nye forfatnings forudsætning er vilje til samarbejde. Der ville da opstå en for vort parlamentariske liv meget farlig tilstand, hvis konsekvenser det er umuligt på forhånd at overskue, og som ingen derfor kan sige noget bestemt om i dag. Det radikale venstre ønsker derfor i enhver henseende at bevare sin handlefrihed, vi hverken underskriver håndfæstninger eller søger at påtvinge andre dem; men vi vil i enhver given situation bidrage til, at de samlende kræfter bliver stærkere end de splittende.

De ord, jeg i min første tale henvendte til det ærede medlem hr. Erik Eriksen, var iøvrigt at betragte — sådan forstod jeg